

ИСТИНАТА

АО

TERRY PRATCHETT

THE TRUTH

© Terry and Lyn Pratchett, 2000

First published in 2000 by Transworld Publishers.

Transworld Publishers is part of

the Penguin Random House group of companies

cover illustration copyright © Josh Kirby

DISCWORLD® is a trade mark registered by Terry Pratchett

All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания. Всички права запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

ИСТИНАТА

© Архонт – О, 2023

Всички права запазени.

Автор: © Тери Пратчет

Корица: © Джош Кирби

Превод: © Владимир Зарков

Редактор: Весела Петрова

Коректор: Мери Великова

Предпечат: Студиото на А

Издател: Архонт – О

Английска, второ издание

ISBN 978-954-422-126-3

ТЕРИ ПРАГЧЕТ

ИСТИНАТА

София, 2023

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Понякога съчинителят на фентъзи е принуден да изтъква колко странна е самата действителност. Похватите, с които жителите на Анкх-Морпорк се справят с проблема на наводненията (виж последната третина на книгата), са твърде любопитно подобни на възприетите от град Сиатъл, щат Вашингтон, към края на деветнайсети век. Сериозно ви говоря. Идете там да се убедите. И щом бездруго сте отишли, опитайте яхнията от миди.

Слухът плъзна из града подобно на необуздан пожар (който също честичко плъзваше из Анкх-Морпорк, откакто жителите му научиха смисъла на израза „застраховка срещу пожар“).

„Джуджетата могат да превръщат оловото в злато...“

От мъловата зажува спареният въздух в квартала на алхимиците, където те от векове се опитваха безуспешно да постигнат същото нещо. Бяха убедени обаче, че ще се справят утре или най-късно следващия вторник, или във всеки случай до края на месеца.

Слухът накара и магьосниците в Невидимия университет да се позамислят. Те знаеха, че могат да превърнат един елемент в друг, стига никой да не е против обратното му превръщане на другия ден, но каква полза от подобни усилия? Освен това повечето елементи май бяха щастливи да си останат, каквито са.

Мъловата направо прогори белязаните, подутите или напълно липсващите уши на членовете на Гилдията на крадците, които обичаха да поддържат в работно състояние взломаджийския инструмент. На кого му пукаше за *произхода* на златото?

„Джуджетата могат да превръщат оловото в злато...“

Стигна и до студентите, но невероятно чувствителни уши на патриция, и то бързичко, защото никой не оставаше задълго управник на

Анкх-Морпорк, ако научаваше новините последен. Той въздъхна, записа си нещо и прибави листчето към купчината хартии.

„Джуджетата могат да превръщат оловото в злато...“

И островърхите уши на джуджетата чува това.

– Можем ли, а?

– Да пукна, ако знам. *Поне аз* не мога.

– Ъхъ, ама ако можеше, нямаше да си признаеш. И аз не бих се издал, ако можех.

– А можеш ли?

– Не!

– *Аха!*

Слухът се промъкна до ушите на нощната смяна стражи, докато киснеха на студа при портата в десет вечерта. Охраната на портите в Анкх-Морпорк не беше тежко задължение. Състоеше се предимно от снизходително махане с ръка към всичко, което напират да влезе, но движението не беше особено оживено в тъмнината и ледената мъгла.

Гушеха се подслонени под свода на портата и си подаваха влажна цигара.

– Не можеш да превърнеш едно нещо в друго – заяви ефрейтор Нобс. – Алхимиците се мъчат от не знам си колко години.

– Общо взето уменията им стигат да направят от някой кон дупка в паважа – отбеляза сержант Колън.

– Че аз нали за туй ти говоря – натърти Ноби. – Не става. Всичко опира до... елементите. Един алхимик ми обясни. Всичко е направено от елементи, нали така? Земя, вода, въздух, огън и... такавата, де. Всеизвестен факт. И всичко е смесено както си трябва. – Той потропа с крака в напразен опит да ги стопли. – Ако оловото можеше да се превръща в злато, всички с туй щяха да се занимават.

– Магьосниците го умеят – напомни Колън.

– А, *магия*... – намръщи се пренебрежително Ноби.

Голяма каруца изтрополи от жълтеникавата мътилка и мина под свода. Изпръска Колън, когато едното ѝ колело нагази в локвите, присъщи за анкх-морпоркските транспортни артерии.

– Скапани джуджета – промърмори сержантът, но не прекалено гръмогласно, когато каруцата влезе в града.

– Доста от тях бутаха отзад – замислено проточи ефрейторът.

Каруцата зави тромаво зад ъгъла и се изгуби от погледите им.

– Сигурно щото са я претоварили със злато – изпръхтя Колън.

– Ха... Да, бе. Няма какво друго да е.

Амълавата стигна до ушите на Уилям дьо Слов и в известен смисъл там завърши пътят ѝ, защото той си я записа старателно.

Това му беше работата. Лейди Марголата от Юбервалд му изпращаше по пет долара всеки месец, за да го върши. И вдовстващата дукеса на Куирм му изпращаше по пет долара. Както и крал Верънс от Ланкър наред с още неколцина видни особи от планините Овнерог. Също и серифът на Ал Кхали, макар че в този случай отплатата имаше формата на половин каруца фурми два пъти годишно.

Общо взето беше доволен. Нужно беше само да напише много старателно едно-единствено писмо, да пренесе с търкане буквите от листа върху чемширена дъска, която му даваше гравьорът господин Крипслок от Улицата на хитроумните занаятчии. После плащаше на господин Крипслок дващест долара, за да махне старателно излишното дърво около буквите и да направи отпечатъци върху хартия.

Разбира се, налагаше се да внимава, оставяше празно място след „До моя благороден клиент“ и където още беше подходящо, за да ги попълни според получателя. Дори при такива разноси му оставаха почти трийсетина долара месечно, а работеше ден-два.

С трийсет-четиресет долара един младеж със скромни изисквания можеше да преживее в Анкх-Морпорк. Освен това продаваше фурмите. Би могъл и да спестява от храна, като излапа товара, но знаеше, че скоро ще предпочете гладната смърт пред тази диета.

Пък и постоянно припечелваше по нещо допълнително. Светът на писмената беше като

затворена кни... да, де, като затворено загадъчно хартиено нещо за повечето обитатели на Анкх-Морпорк. И ако все пак се сблъскваха с необходимостта да напишат нещо, немалко от тях минаваха под табелата „Уилям дьо Слов – писане на разни неща“ и се качваха по скрибуцащите стъпала.

Например джуджетата. Те неспирно приждаха към града да си търсят работа. Първото нещо беше да пратят писмо у дома, за да споделят колко им е провървяло. Случката беше предвидима дори ако джуджетото се сблъскаше с толкова лош късмет, че от глад си изядеше шлема. Затова Уилям накара господин Крипслок да му отпечата няколко десетки стандартни писма, които с попълването на съответните пролуки в редовете ставаха напълно приемливи.

Умилени родители на джуджета навсякъде из планините пазеха като съкровища писма с горе-долу следния текст:

„Скъпи [Маму и Тати],

Ами аз пристигнах тука здрав и читав, настаних се [на улица „Петльова човка“ номер 109, в „Сенките“]. Всичко ми е наред. Намерих си много сваятна работа [при ССПГ Диблър, предприемчив търговец] и скоро ще натрупам куп пари. Помня сички убави поучения, дете ми ги изредихте. Хич не къркам в барове, нито се мешам между тролове. Ами туй е сичко засига, копнея да видя вас и [Емелия]. Ваш любящ син [Томас Трошиглава]“.

Въпросният обикновено се олюляваше, докато диктуваше. И всеки път Уилям се сдоби-ваше с двайсет лесно спечелени пенса. Предлагаше екстри – грижливо нагласяше правописа според клиента и му позволяваше сам да се справи с пунктуацията.

Тази вечер топящата се лапавица бълбукаше в улуците зад прозореца, а Уилям седеше в мъничкото си кабинетче над Гилдията на фокусниците и пишеше усърдно. Слушаше разсеяно безнадеждните, но неуморни повторения на нерушимите правила от чираците във фокусническия занаят. Имаха вечерни уроци в залата долу.

– ... внимавайте. Готови ли сте? Тъй. *Яйце. Чаша...*

– Яйце. Чаша – безчувствено мънкаше кла-сът.

– ... Чаша. Яйце...

– *Чаша. Яйце...*

– *Магическо слово...*

– Магическо слово...

– *Фазаммм! Ей тъй става. А-ха-ха-ха-ха...*

– *Фазаммм! Ей тъй става. А-ха-ха-ха-ха...*

Уилям придърпа листа към себе си, подос-три ново перо, позяпа стената и написа:

„И накрая нещо по-забавно. Разправят, че джуджетата умеели да превръщат оловото в злато, макар никой да не знае откъде тръг-на тази мътва. Когато джуджетата вървят по обичайната си работа в града, досаждат им с

викове: „Ей, дребосък, я покажи как се прави злато!“. Все пак само новодошлите в града си го позволяват, защото тук всички знаят какво те сполетява, ако наречеш джудже „Дребосък“, а именно – смятай се за мъртвец.

Ваш покорен слуга

Уилям дьо Слов“.

Харесваше му да завършва писмата си весело.

Взе нова чемширена дъска и притисна изписания лист върху нея. Търкането с облото дъно на лъжица набързо прехвърли мастилото върху дървото, както и му осигури още няколко десетки долара и достатъчно фурми, за да го заболи коремът.

Днес щеше да остави дъската на господин Крипслок, а утре следобед на спокойствие ще вземе копията. С малко късмет щеше да ги разпрати до средата на седмицата.

Уилям облече палтото си, уви грижливо дъската във восъчна хартия и излезе в мразовитата нощ.

Светът се състои от четири елемента – Земя, Въздух, Огън и Вода. Този факт е известен дори на ефрейтор Нобс. Освен това не е съвсем верен. Има и пети елемент, обикновено го наричат Изненада.

Например джуджетата се научиха да превръщат оловото в злато по трудния начин. Разликата между него и лесния начин е, че трудният води до успех.

Джуджетата бутаха претоварената скърцаща каруца по улицата и се взираха напред през мъглата. Ледът се напластяваше по каруцата и украсяваше с висулки брадите им.

Нужна беше само една замръзнала локва.

За такива неща винаги можеш да *разчиташ* на добрата Сполука.

Мъглата се сгъстяваше, превръщаше всяка светлинка в мъждукане и поглъщаше звуците. На сержант Колън и ефрейтор Нобс им беше ясно, че тази нощ никоя варварска орда няма да включи превземането на Анкх-Морпорк в туристическите си планове. Стражите не виняха варварите за неохотата им.

Затвориха портата. Заниманието не изглеждаше толкова зловещо, колкото звучеше. Ключовете бяха загубени отдавна, а окъснените пътници обикновено мятаха чакъл по прозорците на къщите, накацали върху градските стени, докато не се намери някой приятел да дръпне дебелото резе. Предполагаше се, че чуждите нашественици не биха познали по кой прозорец да метнат камъче, за да постигнат целта си.

После двамата стражи се помъкнаха в кишата и калта към Водната порта, през която река Анкх имаше късмета да прониква в града. Водата не се виждаше в мрака, но понякога под парапета минаваше призрачният силует на поредния леден къс.

– Я почакай – сепна се Ноби, когато хванаха ръчките на макарата. – Има някой там.

– В реката ли? – учуди се Колън.

Заслуша се. Далеч долу проскърцваха весла.

Сержантът сви длани около устата си и нададе традиционното полицейско приветствие.

– Ей, ти!

За миг се чуваха само вятърът и бълбукането на водата. После нечий глас отвърна:

– К'во има?

– Ти да не нахлуваш в града бе?

След кратка пауза долетя отговорът:

– К'во?

– Какво к'во? – вдигна мизата Колън.

– К'во ме питаш?

– Ей, я не се бързикай с мене... Питам те дали не нахлуваш в града!

– Не.

– Тъй вече бива – одобри Колън, който в такава нощ беше готов бързо да повярва в честната дума. – Значи, гребци си по-скоричко натаък, щото ще спускаме портата.

Плясъкът на веслата се отдалечи по течението.

– Според тебе стигаше и само да ги *попитаме*, тъй ли? – заяде се Ноби.

– Че кой да знае по-добре от тях? – скастри го сержантът.

– Тъхъ, вярно, ама...

– Ноби, туй беше някаква си малка лодка. Но ако толкоз ти се ще, слез по всички ония хубави заледени стъпала до кея и...